

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI* tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Mahmud DİNDAR

Van Milletvekili

Türkiye'de yaşanan ekonomik kriz ekmek ve gıda ürünlerinde fahiş zamlara yol açmıştır. Yaşanan maliyet artışları nedeniyle başta fırınlar olmak üzere birçok işletme iki ay gibi kısa bir sürede tüm gıda ürünlerine zam yapmıştır. Bu durum özellikle alt grup gelir düzeyindeki hanelerde temel gıda ve beslenmeye erişim sorununa neden olmuştur. Çocuklar, gebe ve emzikli kadınlar ve ve benzeri hassas grupların zamlara karşı temel beslenme hakkının korunması için acil tedbir alınması gerekmektedir. Türkiye'de Mayıs-Temmuz 2023 döneminde dolar kuru 20 TL bandından 27 TL bandına, akaryakıt fiyatları ise 20 TL bandından 37 TL bandına yükselmiştir. Bu artışların etkisiyle, üretimi ithalata bağımlı tüm ürünlerde ve ulaşım maliyetlerinde yüzde yüze yakın artış yaşanmıştır. Temmuz ayı itibariyle işletmeler için diğer önemli bir gider artışı da işçilik maliyetlerinde yaşanmıştır. Her ne kadar açlık sınırının altında kalmışsa da asgari ücretin 11 bin 402 TL olması işletmelerde işçilik maliyetlerine yansımış ve tüm işletmelerin ürünlerine zam olarak yansımıştır. Yaşanan bu kriz durumu nedeniyle Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) 2023 yıl sonu için enflasyon tahminini yüzde 22,3'ten yüzde 58'e, 2024 için yüzde 8,8'den yüzde 33'e, 2025 için ise yüzde 15'e yükseltti. Geçen 8 yıllık süreçte enflasyon tahminlerinin tutmadığı, gerçekleşen enflasyonun tahmin edilen ve hedeflenen enflasyonun çok üzerinde olduğu görülmüştür.

Bu derin ekonomik kriz koşullarında ekmek, simit, pasta, börek, kurabiye ve benzeri ürünleri üreten işletmelerin un, yağ, susam, çikolata, krema, yumurta, şeker gibi temel girdi maliyetleri dışında elektrik, doğalgaz ve işçilik maliyetleri de büyük oranda artmıştır. Son iki ay içerisinde bu maliyet artışları nedeniyle neredeyse 81 ilde ekmek, simit, pasta, börek, kurabiye ve benzer ürünlerde yüzde 30 ile 70 bandında zam gerçekleşmiştir. Birçok hanede temel günlük besin olmaları nedeniyle özellikle ekmek ve simit fiyatlarının artışı toplumun çoğunluğunu etkilemektedir. Fiyat artışlarının tüm gıda ürünlerinde yaşandığı, temel besin ürünlerine erişimin orta ve alt gelirli aileler için zorlaştığı bilinmelidir. Sebze tüketiminin azaldığı, meyve tüketiminin ise neredeyse yok

olduğu hane sayısı her geçen gün artmaktadır. Açlık sınırının 12 bin TL bandına yaklaştığı bu süreçte milyonlarca hanede temel beslenme ihtiyacının tam karşılanamadığı bir durum yaşanmaktadır. Tüm fiyatlardaki artışın devam etme eğilimi insanların temel beslenme giderlerinden kısmasına neden olmaktadır. Yaşananın bir tür kıtlık olduğu kabul edilmeli ve özellikle alt gelir grubunda olan hanelere gıda desteği sağlanmalıdır. Çocuklarda, gebe ve emzikli annelerde, belirli nüfus gruplarında yetersiz beslenme ve gıda erişiminin olması durumu kalıcı sağlık sorunlarına yol açacak düzeye gelmiştir.

Bu bağlamda;

- 1) Son 5 yıl içerisinde temel gıda, ekmek ve unlu mamullere gelen zam oranı nedir? Zamların temel nedenleri nelerdir?
- 2) Son 5 yıl içerisinde el değiştiren, iflas eden, kapanan fırın ve unlu mamul işletmesi sayısı kaçtır? İflas ve kapanmaların nedenlerine dair bakanlığınızın yaptığı bir araştırma mevcut mudur?
- 3) Son iki ay içerisinde gıda ve beslenme ürünlerine gelen zamların temel beslenme hakkına etkilerine dair bakanlığınızın bir araştırması mevcut mudur?
- 4) Zamlar nedeniyle temel gıdaya erişimde güçlük yaşayan hane sayısı ve toplam nüfus ne kadardır? Bu hanelere temel gıda desteği sağlanmasını planlıyor musunuz?
- 5) Yetersiz gıdaya erişim ve yetersiz beslenme nedeniyle çocuk ve emzikli annelerde olası sağlık risklerini azaltmak amacıyla hangi tedbirleri alacaksınız?
- 6) Ekonomik kriz nedeniyle kıtlık ve derin yoksullukla yüz yüze kalan hanelere yönelik hangi tedbirleri alacaksınız?